

แบบฟอร์มส่งผลงานเพื่อนำเสนอผลงานการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

○ ประเภทการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในโรงพยาบาล

○ ประเภทการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในชุมชน

เรื่อง การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 โรงพยาบาลพระปกเกล้า
ชื่อผู้นำเสนอ นางอุไรวรรณ วุฒิเกตุ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
หน่วยงาน กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาล พระปกเกล้า จังหวัด จันทบุรี
โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก 1345, 1356 E-Mail Address uraiwanwuttikat@gmail.com
หลักการและเหตุผล

โรคไตเรื้อรังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย อุบัติการณ์ของโรคไตเรื้อรังและโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายเพิ่มสูงขึ้น และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ดังนั้นควรให้การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไตตั้งแต่วัยเริ่มต้นเพื่อชะลอการเสื่อมของไตให้ได้ผลดี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า และอธิบายผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า ต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย ความคิดเห็นของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติ และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ของพยาบาลห้องตรวจอายุรกรรม กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม คือ พยาบาลห้องตรวจอายุรกรรมจำนวน 13 คน และผู้ป่วยที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรมที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีภาวะไตเสื่อมระยะที่ 3 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบประเมินความรู้ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 และประเมินพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 3) แบบประเมินความคิดเห็นของพยาบาลที่มีต่อแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 และ 4) แบบประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และคะแนนความพึงพอใจของพยาบาลและคะแนนการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาแนวปฏิบัติการการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 เพื่อให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานสามารถให้การพยาบาลเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับความรู้ มีความปลอดภัย และสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้องในการชะลอไตเสื่อม และเพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 จึงควรนำแนวปฏิบัตินี้ลงใช้ในทุกห้องตรวจที่มีผู้ป่วยโรคไตเสื่อมระยะที่ 3 มารับบริการต่อไป

คำสำคัญ แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไต, ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ,โรคไตเรื้อรัง

บทนำ

โรคไตเรื้อรัง (Chronic kidney disease, CKD) นับเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญทั่วโลก สาเหตุของโรคไตเรื้อรังที่พบบ่อยเกิดจากโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย, 2563) เนื่องจากผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูงมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไตเรื้อรังตั้งแต่วัยที่ 3 ขึ้นไปประมาณ 1.9 และ 1.6 เท่าตามลำดับ (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2559) ภาวะไตเสื่อมส่งผลต่อการเกิดโรคไตเรื้อรังประมาณร้อยละ 17.6 หรือประมาณ 8 ล้านคนป่วยด้วยโรคไตวายระยะสุดท้ายประมาณ 2 แสนคน และป่วยด้วยโรคไตเรื้อรังเพิ่มขึ้นปีละ 7,800 คน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563) จากการศึกษาในประเทศไทย พบว่าความชุกของโรคไตเรื้อรังตั้งแต่วัยที่ 3 ขึ้นไปมีประมาณร้อยละ 2.9-13 จากประชากรทั้งประเทศประมาณ 70 ล้านคน หรืออยู่ในช่วงประมาณตั้งแต่ 2 ล้าน ถึงกว่า 9 ล้านคน สาเหตุของการเกิดโรคไตเรื้อรังของประเทศไทยเกิดจากเบาหวาน ร้อยละ 36.3 ความดันโลหิตสูง ร้อยละ 23.3 ภาวะทางเดินปัสสาวะอุดตัน ร้อยละ 4.79 และโรคหลอดเลือดฝอยไตอักเสบ ร้อยละ 2.43 ปี 2552 ยิ่งไปกว่านั้นผู้ป่วยเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้นที่ทราบว่าตนเองป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรัง (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2559)

จากข้อมูลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่มารับบริการที่ห้องตรวจอายุรกรรม กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระปกเกล้า 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563, 2564 และ 2565 พบว่ามีผู้มารับบริการจำนวน 2,893, 3,090 และ 3,201 ราย ตามลำดับ โดยเป็นผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการ ปี พ.ศ. 2563 จำนวน 1,382 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.77 ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 1,621 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.46 และ ปีพ.ศ. 2565 จำนวน 1,586 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.55 จากข้อมูลพบว่าผู้ป่วยโรคไตระยะสุดท้ายของโรงพยาบาลพระปกเกล้า 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563, 2564, 2565 พบว่ามีผู้มารับบริการฟอกไตทางหลอดเลือดและทางหน้าท้อง จำนวน 177 ,296 และ1723 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12, 9.58 และ 53.83 ตามลำดับ ในการดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่องเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยปฏิบัติตัวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมหรือเห็นความสำคัญ ตระหนักในการดูแลตนเองเพื่อไม่ให้ไตเสื่อมลงมากขึ้นจนต้องถึงการบำบัดทดแทนไต ห้องตรวจอายุรกรรม กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระปกเกล้า มีการปฏิบัติการพยาบาลสำหรับผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังในการปฏิบัติงาน แต่ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ป่วยไตเรื้อรังระยะที่ 3 จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมชะลอไตเสื่อมในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ของคลินิกโรคไตเรื้อรัง โรงพยาบาลอุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังในคลินิกเข้าสู่กระบวนการชะลอไตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 และนำลงสู่การปฏิบัติที่ห้องตรวจอายุรกรรม กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระปกเกล้า ในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการโดยกิจกรรมการพยาบาลแยกเป็นระยะก่อนตรวจรักษา ระยะขณะตรวจรักษา และระยะหลังตรวจรักษา ร่วมกับสหวิชาชีพซึ่งต้องมีการวางแผนการดูแลอย่างเป็นระบบ ให้สอดคล้องกับหน่วยงาน บริบทของการให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยไตเรื้อรังให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการพยาบาล

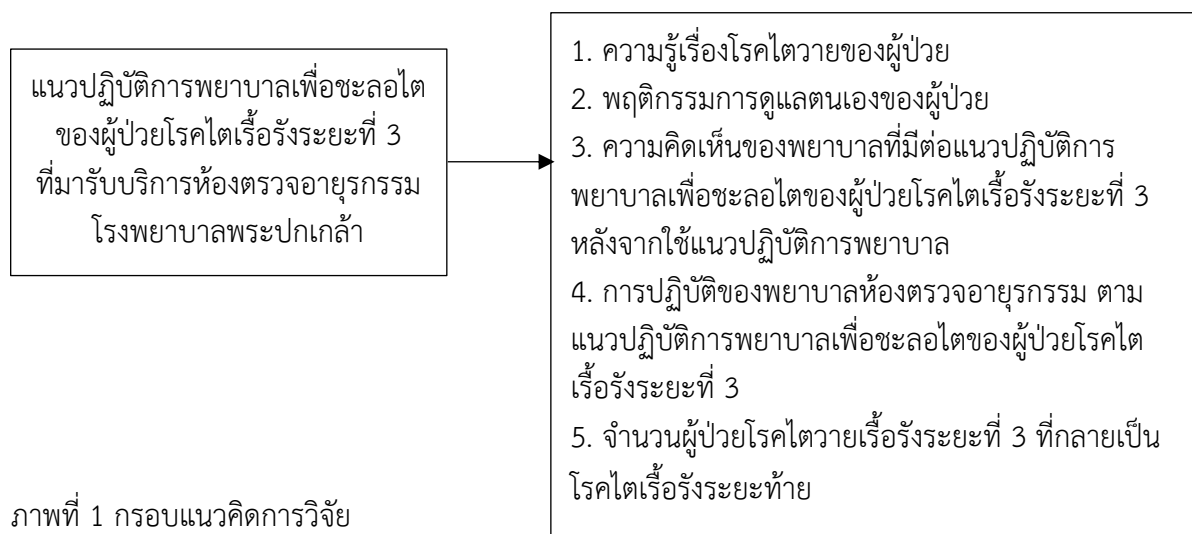
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า ต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย

ความคิดเห็นของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติ และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ของพยาบาลห้องตรวจอายุรกรรม

กรอบแนวคิด

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า แนวปฏิบัติพัฒนาจากแนวคิดทฤษฎี การดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem's Self-Care Deficit Nursing Theory) (Orem, 1991) แนวคิดสำคัญ เน้นให้ผู้ผู้ป่วยมีบทบาทในการดูแลตนเอง โดยพยาบาลช่วยสนับสนุนเมื่อผู้ป่วยไม่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง ส่วนการนำไปใช้ช่วยให้พยาบาลออกแบบแนวปฏิบัติที่สนับสนุนการจัดการตนเองของผู้ป่วย เช่น การควบคุมอาหาร การปฏิบัติตามคำแนะนำทางการแพทย์ และการติดตามสุขภาพ พัฒนาใช้ผลงานวิจัยของโพลิตและเบ็ค (Polit & Beck, 2004) เป็นกรอบในการพัฒนา ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ระบุประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการพัฒนา ทั้งจากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา และจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารความรู้ 2) การสืบค้นและประเมินหลักฐานข้อมูลที่มีการตีพิมพ์และไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ตรงประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา 3) ประเมินคุณภาพของหลักฐานเชิงประจักษ์และความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ 4) พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินผลลัพธ์ สามารถเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า และอธิบายผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า ต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย ความคิดเห็นของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติ และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ของพยาบาลห้องตรวจอายุรกรรม ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ในระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องตรวจอายุรกรรมซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 13 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยได้มาจากการสุ่ม (Random sampling) ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม จำนวน 45 คน ในช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria)

1. มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และยินดีเข้าร่วมวิจัย
2. สามารถฟัง และสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ
3. ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะไตเสื่อมระยะที่ 3 และ/หรือ เจาะเลือดหากพบเป็นโรคไตระยะ 3 eGFR 30-44 (3b) และ 45-59 (3a) ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม
4. ไม่มีอาการหรืออาการแสดงของการเจ็บป่วยแบบเฉียบพลันหรือรุนแรงต้องเข้านอนโรงพยาบาล

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

1. เข้านอนในโรงพยาบาล ด้วยภาวะฉุกเฉินและได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องฟอกเลือดไตเทียม
2. มีภาวะแทรกซ้อนทางไต เช่น กรวยไตอักเสบ นิ่วในไต
3. ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลประจำห้องตรวจอายุรกรรมให้บริการกับผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะไตเสื่อมระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประเมินคุณภาพแนวทางปฏิบัติสำหรับการวิจัยและประเมินผล โดยใช้ AGREE II และปรับแก้แนวปฏิบัติการพยาบาลตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยประเมินความเหมาะสม ผลการประเมิน ได้เท่ากับ 88.66%

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนครั้งการ Admit ในรอบ 3 เดือนหลังจบโครงการ และค่าระดับน้ำตาลสะสมในเลือด

3.2 แบบประเมินความรู้ และแบบประเมินพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยไตเรื้อรังระยะที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และปรับแก้ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒินำไปทดลองใช้ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องผลการประเมิน ได้ค่า 0.92 และ 0.98

3.3 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลความพึงพอใจของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมของเนื้อหา

(Content Validity) และปรับแก้ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒินำไปทดลองใช้ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องผลการประเมิน ได้ค่า 1

3.4 แบบประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และปรับแก้ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒินำไปทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นโรคไต โรคร่วม ประวัติการใช้ยาสมุนไพร/ยาบำรุง/อาหารเสริม สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ สิทธิการรักษา ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังในญาติสายตรง (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย) การสูบบุหรี่ การดื่มสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความเครียด การสนับสนุนของครอบครัว ค่า eGFR ก่อน-หลัง ระดับน้ำตาลสะสมของผู้ป่วยไตเรื้อรังระยะ 3 ที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตเสื่อม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของพยาบาล และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

3. เปรียบเทียบความรู้เรื่องและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ก่อน-หลัง ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตเสื่อมของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 โดยใช้สถิติ t-test

4. เปรียบเทียบข้อมูลความพึงพอใจของพยาบาล และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โดยใช้สถิติ t-test

ประเด็นทางจริยธรรมของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของโรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี โดยการศึกษาที่ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จังหวัดจันทบุรี ตามหนังสืออนุมัติเลขที่ CTIREC 022/66 อนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาของการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการวิจัย โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัยตามความสมัครใจ และสามารถถอนจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่กระทบใด ๆ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับ โดยใช้รหัสแทนชื่อนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม และหลังจากได้รับการตีพิมพ์แล้วจะทำลายข้อมูลทั้งหมด

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 51.10 และมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี ร้อยละ 68.10 สถานภาพสมรส ร้อยละ 68.10 รองลงมาคือหม้าย ร้อยละ 14.90 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.40 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 21.30 และมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.00 รองลงมาคือทำอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 59.80 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 38.30 รองลงมาคือมีรายได้มากกว่า 20,000 ร้อยละ 38.30 ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน ร้อยละ 85.10 และมีบทบาทเป็นสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 63.80 มีระยะเวลาเป็นโรคไต 1-3 ปี ร้อยละ 78.70 และส่วนใหญ่มีโรคร่วมมากถึงร้อยละ 93.60 รวมทั้งมีประวัติการใช้ยาสมุนไพร ร้อยละ 12.80

2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ดังตารางที่ 2

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนได้รับโปรแกรม		หลังได้รับโปรแกรม		t/z test	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
คะแนนความรู้	10.98	1.27	13.31	1.35	-5.62	.000*
คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเอง	79.49	9.22	87.33	6.63	-5.58	.000*

* $p < .05$

3 ผลเปรียบเทียบข้อมูลความพึงพอใจของพยาบาล และการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม ดังตารางที่ 3

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนได้รับโปรแกรม		หลังได้รับโปรแกรม		t/z test	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความพึงพอใจของพยาบาล	2.45	.41	4.48	.45	-3.18	.001*
การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาล	3.15	1.07	5.46	1.39	-2.86	.004*

* $p < .05$

อภิปรายผล

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาใช้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. ความรู้เรื่องโรคไต

ผลการการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องโรคไตของกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะไตเรื้อรังระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}=10.98$, $SD.=1.27$; $\bar{X}=13.31$, $SD.=1.35$) กลุ่มตัวอย่างก่อนได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 มีความรู้เรื่องโรคไตระดับปานกลาง และภายหลังได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องโรคไตอยู่ในระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้การสอน การบรรยาย ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ผลกระทบหากไม่สามารถชะลอความเสื่อมของไต การดูแลตนเองในเรื่องการบริโภคอาหาร การรับประทานยา และการออกกำลังกาย และการสะท้อนคิดทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการทบทวนความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน จึงส่งเสริมให้

กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเรื่องโรคมามากขึ้นรวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้มีความตระหนักรู้ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมการจัดการตนเองในเรื่องอาหาร การช้ยา และการออกกำลังกายที่ส่งผลต่อการชะลอไต สอดคล้องกับการศึกษาของ สำราญ พูลทอง สุปราณี เมืองโคตร และวิลาวัลย์ หลักเขต (2566) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อชะลอไตเสื่อมและผลลัพธ์ทางคลินิกในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง 40 ราย หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่าง ผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูงมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และพฤติกรรมในการส่งเสริมสุขภาพ ในการจัดการตนเองเพื่อชะลอไตเสื่อมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าระดับการกรองของไตคงที่ ร้อยละ 57.5 และมีค่าการกรองของไตดีขึ้น ร้อยละ 25.0

2. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3

ผลการการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยมีภาวะไตเรื้อรังระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการสูงกว่าก่อนเข้าโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}=79.49$, $SD.=9.22$; $\bar{X}=87.33$, $SD.=6.63$) สามารถอธิบายได้ว่า การให้ความรู้ การทบทวนกิจกรรมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสริมแรงกิจกรรมที่ดี ช่วยเหลือแนะนำให้ทางเลือกที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมทั้งติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์ เพื่อทบทวนการปฏิบัติตัวในเรื่อง การควบคุมอาหาร การรับประทานยา การออกกำลังกาย และค้นหาปัญหาในระดับครอบครัวพบว่า พฤติกรรมในการบริโภคอาหารและการประกอบอาหาร มีประโยชน์นำไปสู่การจัดการตนเองของผู้ป่วย ในการปรับพฤติกรรม เพื่อชะลอไตเสื่อม สอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมจัดการตนเอง เพื่อชะลอไตเสื่อม (สำราญ พูลทอง สุปราณี เมืองโคตร และวิลาวัลย์ หลักเขต, 2566) และการส่งเสริมการจัดการตนเองช่วยเพิ่มความรู้ สมรรถนะในการปฏิบัติพฤติกรรม การควบคุมโรคทำให้ควบคุมโรคได้ตามเกณฑ์มากขึ้น และผู้ป่วยมีสุขภาพดีขึ้น (จันจิรา หินขาว, สุนทรี เจียรวิทย์กิจ, ขนิษฐา หาญประสิทธิ์คำ, 2562)

3. ความพึงพอใจความพึงพอใจของพยาบาลห้องตรวจอายุรกรรมที่มีต่อแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3

ผลการการศึกษา พบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 สูงกว่าก่อนใช้แนวปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}=2.45$, $SD.=.41$; $\bar{X}=4.48$, $SD.=.45$) ก่อนใช้แนวปฏิบัติพยาบาลมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง หลังใช้แนวปฏิบัติพยาบาลมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การมีแนวปฏิบัติพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 เป็นเครื่องมือสนับสนุน ที่ช่วยให้พยาบาลมีความมั่นใจ ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยเป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้ ทำให้ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัย ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคไตเรื้อรัง

4. การปฏิบัติของพยาบาลห้องตรวจอายุรกรรม ตามแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3

ผลการการศึกษา พบว่า การปฏิบัติการพยาบาลหลังใช้แนวปฏิบัติพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 สูงกว่าก่อนใช้แนวปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}=3.15$, $SD.=1.07$; $\bar{X}=5.46$, $SD.=1.39$) ก่อนใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเดิมยังไม่มีแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 พยาบาลให้การดูแลตามความรู้เดิมที่มี ไม่มีคู่มือ หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ภายหลังใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 พยาบาลสามารถให้การ

ดูแลผู้ป่วยตามมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง ทำให้พยาบาลมีความมั่นใจในการให้การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับความรู้ มีความปลอดภัย และไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน

ข้อเสนอแนะ การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

การปฏิบัติการพยาบาล มีแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอไตของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า ให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานสามารถให้การพยาบาลเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับความรู้ มีความปลอดภัย และสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้องในการชะลอไตเสื่อม

การศึกษาพยาบาล สามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาต่อยอดเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และนำความรู้นั้นไปพัฒนาการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 ที่มารับบริการห้องตรวจอายุรกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า

แหล่งเงินทุนสนับสนุน

การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนงานวิจัย โรงพยาบาลพระปกเกล้า

เอกสารอ้างอิง

จันจิรา หินขาว, สุนทรี เจียรวิทยกิจ, ขนิษฐา หาญประสิทธิ์คำ. (2562). ผลของโปรแกรมการจัดการตนเอง ร่วมกับการสัมภาษณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อชะลอไตเสื่อมจากเบาหวานต่อพฤติกรรมจัดการตนเองและผลลัพธ์ทางคลินิกในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีความเสื่อมของไตระยะที่ 3. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี*, 30. 185-202.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). *เผยสถิติคนไทยติดเค็ม ป่วยโรคไตเรื้อรังกว่า 8 ล้านคน*. เข้าถึงข้อมูลได้ จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content>

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *คู่มือปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานลดโรคเรื้อรัง (CKD) ในผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สำราญ พูลทอง, สุปราณี เมืองโคตร และวิลาวัลย์ หลักเขต. (2566). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อชะลอไตเสื่อมและผลลัพธ์ทางคลินิกในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์*, 7(1). 91.104.

Orem, D. E. (1991). *Nursing: Concepts of practice* (4th ed.). St. Louis, MO: Mosby-Year Book Inc.

Polit, D.F. and Beck, C.T. (2004) *Nursing Research: Principles and Methods*. 7th Edition, Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia.

วิธีดำเนินการ/กระบวนการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์.....

ตัวชี้วัด.....

ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....

ผลการดำเนินการ.....

การนำไปใช้.....

ส่งผลงานมาที่ นางมาฆะ กิตติธรรกุล

Line ID 0805749574 Email : ouanmahka@gmail.com

ส่งผลงานภายในวันที่ 8 พฤษภาคม 2568

เตรียมนำเสนอผลงาน ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2568 เวลา 8.00-16.00 น.

ณ. ห้องประชุมเหลืองจันทร์บูร อาคารศูนย์ความเป็นเลิศด้านมะเร็ง ชั้น 10 โรงพยาบาลพระปกเกล้า